

Добры пачын

Найлепшая практыка для будучых спецыялістаў

Студэнты-лесаводы
аднаўляюць угоддзі

Студэнты Беларускага дзяржаўнага тэхнічнага ўніверсітэта пачалі «працоўны семестр» на аднаўленні пашкоджаных ураганамі лясоў.

Як расказалі ў прэс-службе Міністэрства лясной гаспадаркі, 60 студэнтаў чацвёртага курса лесагаспадарчага факультэта і больш за 40 другакурснікаў факультэта тэхналогіі і тэхнікі лясной прамысловасці БДТУ прыступілі да пасадак лесу ў лясгасах, што найбольш пацярпелі ад ліпнёвскіх урагану — Смалянскім, Чэрвеньскім і Бараўлянскім. Ужо за першы дзень работы будучыя спецыялісты лясной гаспадаркі пасадзілі амаль 10 гектараў новых насаджэнняў. «Працоўны семестр» будзе доўжыцца ў іх паўтара месяца.

Сяргей РАСОЛЬКА.
rs@vziasda.by

Погляд на прафесію

ЦІ ПАТРЭБНЫ ШКОЛЕ БУДУЧАГА НАСТАЎНІК?

Дэбаты па педагогічнай футуралогіі «Школа заўтрашняга дня» прайшлі ў рамках сёмага этапу Фестывалю маладзёжнай універсітэцкай навукі ў БДПУ.

Іх удзельнікамі сталі навучэнцы педагогічных класаў сталічнай гімназіі № 20 — тыя, хто праз колькі гадоў самі прыйдуць працаваць у школу. Камандам «У дэбатах толькі дзяўчаты» (капітан — Анастасія Шыманская) і «Джала камара» (капітан — Максім Камароў) прапанавалі абмеркаваць пытанне, якое хвалюе сёння ўсіх: навукоўцаў, педагогаў-практыкаў і бацькоў — «Ці патрэбны школе будучага настаўнік?»

Для доказу сваёй пазіцыі каманды прывялі сістэму навуковых канцэпцый, фактаў, гіпотэз, прагнозаў, аргументаў і контраргументаў. У прыватнасці, удзельнікі дэбатаў прыйшлі да высновы, што школа будучыні павінна стаць месцам, дзе навучэнцы змогуць атрымаць веды самымі рознымі спосабамі: самастойна, праз кансультацыі з настаўнікам або пры дапамозе інфармацыйных тэхналогій. Настаўнік у школе будучага, хутчэй за ўсё, застанеца, аднак кардынальным чынам змяняцца яго функцыі. У ходзе дэбатаў хлопцы і дзяўчаты змаглі стварыць розныя мадэлі развіцця школы. Сёння цяжка адзначна сказаць, якая з іх рэалізуецца ў будучыні. Але з упэўненасцю можна сказаць адно: калі ў школу прыйдуць выпускнікі педагогічных класаў — у ёй усё будзе добра!

Госці і балельшчыкі, якія прысутнічалі ў зале — навучэнцы педагогічных класаў, студэнты,

магістранты, аспіранты, маладыя выкладчыкі — таксама актыўна ўключыліся ў дыскусію «Свабодны мікрафон».

У ролі экспертаў выступалі супрацоўнікі розных структурных падраздзяленняў Беларускага дзяржаўнага педагогічнага ўніверсітэта: Цэнтра развіцця педагогічнай адукацыі, Інстытута псіхалогіі і факультэта сацыяльна-педагогічных тэхналогій універсітэта. Падводзячы вынікі, яны адзначылі высокі ўзровень падрыхтоўкі ўсіх удзельнікаў дыскусіі, лагічнасць і доказнасць меркаванняў каманды «У дэбатах толькі дзяўчаты», а таксама эмацыянальнасць, пераканаўчасць і дасціпнасць удзельнікаў каманды «Джала камара».

Кандыдат педагогічных навук, дацэнт, начальнік Цэнтра развіцця педагогічнай адукацыі БДПУ Аляксандра Пазняк падкрэсліла актуальнасць і складанасць заяўленай праблемы. Улічваючы, што ў 2016/2017 навучальным годзе колькасць педагогічных класаў у краіне павялічылася ўтроя (сёння ў 342 педагогічных класах і групам навучаюцца ўжо больш як 3,5 тысячы навучэнцаў), Аляксандра Валянцінаўна прапанавала прадоўжыць абмеркаванне тэмы на рэспубліканскім узроўні і абвясціла конкурс праектаў для навучэнцаў педагогічных класаў «Будучыя педагогі — пра школу будучыні».

Фестываль маладзёжнай навукі — унікальны праект, які стартуе ў бягучым годзе па ініцыятыве Міністэрства адукацыі і які рэалізоўваецца на пляцоўках розных ВНУ краіны. У рамках Рэспубліканскага кірмашу інавацыйных праектаў студэнтаў і маладых навукоўцаў у сацыяльна-адукацыйнай сферы ў БДПУ былі прадстаўлены 18 лепшых праектаў БДПУ і іншых ВНУ краіны. У рабоце кірмашу прынялі ўдзел таксама прадстаўнікі Біржы сацыяльных праектаў, грамадскае аб'яднанне «Сонечны круг», ТАА «Інвестыцыйны клуб», сацыяльна-інавацыйная платформа «Talaka.by» і індывідуальныя прадпрыемальнікі.

Надзея НИКАЛАЕВА. nikalaeva@vziasda.by

ШАХ І МАТ СТАРОЙ СІСТЭМЕ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Арменія адной з першых краін на поста-вецкай прасторы яшчэ ў 2005 годзе ўвайшла ў Балонскі працэс.

— Вас цікавіць наша стаўленне да гэтага? Скажу так: прамое капіраванне любых рэчаў невыканальнае і нават гратэскае. У Балонскім працэсе ёсць шмат станоўчых момантаў, але вось, напрыклад, пераход выключна на пісьмовую форму экзаменаў я лічу няправільным. Пацвярджэнне сваім думкам знайшоў зноў-такі ў Фінляндыі. Там заўважылі, што нават у перадавых школах для вучняў стала сапраўднай праблемай вусна выкладаць свае думкі, таму задумаліся пра вяртанне вуснай формы кантролю ведаў.

Вядома, што ў многіх краінах Заходняй Еўропы педагогічная адукацыя даецца ў класічных універсітэтах толькі на ўзроўні магістратуры. У Фінляндыі педагогічныя дысцыпліны выкладаюцца на апошнім курсе бакалаўрыята. Але незалежна ад таго, далучылася краіна да Балонскага працэсу ці не, мы павінны прытрымлівацца асаблівасцяў і традыцый нашай адукацыйнай сістэмы. З Балонскага працэсу трэба браць усё самае перадавое і ўкараняць яго, але разам з тым нельга страчваць сваю нацыянальную ідэнтычнасць.

Сапраўдным эксклюзівам армянскай школы можна лічыць абавязковае выкладанне ў пачатковай школе шахмат. Гэта нацыянальны адукацыйны прадукт, створаны разам з Шахматнай акадэміяй.

Вышэйшая школа ў Арменіі — трохступенчатая: навучанне ў бакалаўрыяце доўжыцца ад трох да чатырох гадоў (пераважна чатыры), у магістратуры — адзін—два гады (пераважна — два) і тры гады — у аспірантуры. У вышэйшай школе ўведзена сістэма назапашвання крэдытаў і трансферу крэдытаў, вучэбныя праграмы пераарыентаваны на модульнасць. Пасля ўступлення ў Балонскі працэс пашырылася аўтаномія студэнтаў і іх удзел у працэсе прыняцця рашэнняў на ўзроўні ВНУ.

Канкурэнцыя як стымул

У 90-я гады і на мяжы стагоддзяў у Арменіі налічвалася 90 (!) прыватных ВНУ. Натуральна, што было шмат прэтэнзій да якасці адукацыі, якую там давалі... Сёння ў Арменіі працуюць 26 дзяржаўных універсітэтаў і 40 прыватных. Сярод іх ёсць і Амерыканскі ўніверсітэт. «Гэта вельмі магутная навучальная ўстанова, з сур'ёзнай падтрымкай з боку грамадскіх арганізацый і фантастычнымі акладамі ў выкладчыкаў, якая выдае дыпламы амерыканскага

Аляксандр Жук і Рубен Мірзаханян:
«Будзем рабіць усё, каб навучацца ў педагогічным універсітэце было прэстыжна».

ўзору. Выкладанне там вядзецца выключна на англійскай мове. Мае калегі часта скардзяцца, маўляў, у іх магчымасці зусім іншыя, а я звычайна ім кажу: гэта добра, калі ў краіне ёсць магутны ўніверсітэт. Тым больш што мы запрашалі яго спецыялістаў і да сябе. А яны не могуць дрэнна выконваць сваю работу», — кажа Рубен Мірзаханян.

У Арменіі дзейнічаюць таксама Французскі інжынерны інстытут, які выдае дыпламы армянскага і французскага ўзораў, Славянскі ўніверсітэт (расійска-армянская навучальная ўстанова). Нядаўна свой філіял адкрыў Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт.

— Мяркую, што наяўнасць мабільных, цікавых і змястоўных устаноў вышэйшай адукацыі моцна стымулюе канкурэнцыю. Трэба з імі супрацоўнічаць і разам рухацца наперад, — падкрэслівае рэктар Армянскага педагогічнага ўніверсітэта. — Пасля іх з'яўлення ў краіне колькасць студэнтаў у нас не зменшылася, таму мы з аптымізмам глядзім наперад.

Дарэчы, вышэйшая адукацыя ў Арменіі пераважна платная. На бюджэтнай форме навучання ў рамках дзяржаўнага заказу навучаюцца толькі 13—14% студэнтаў ад агульнай колькасці. Зразумела, што і практыкі размеркавання там няма. Выпускнікі ВНУ вымушаны самастойна шукаць сабе месца работы. У Армянскім педагогічным універсітэце заўважылі адну цікавую тэндэнцыю: кіраўнікі прыватных школ, якіх у краіне значна менш, але навучанне ў іх каштуе вельмі дорага — да 10 ты-

сяч долараў у год, прыходзяць на выпускныя экзамены, выбіраюць і запрашаюць да сябе лепшых, а вось дзяржаўныя школы такое не практыкуюць. Міністэрства абароны запрашае да сябе псіхолагаў, і нават Ерэванскі ювелірны завод знаходзіць для сябе кадры ў педагогічным універсітэце.

Выхаванне супернастаўнікаў

Рубен Мірзаханян упэўнены, што краевугольным каменем у падрыхтоўцы будучых педагогаў з'яўляецца арганізацыя педагогічнай практыкі.

— Не сакрэт, што далёка не ўсе нашы супервыдатнікі становяцца супернастаўнікамі ці нават проста добрымі настаўнікамі. А з тых, хто, можа, і не паказваў бліскучыя вынікі ў вучобе, вырастаюць выдатныя педагогі. Настаўніцтва — гэта мастацтва, уменне любіць вучня і дзяліцца з ім сваімі ведамі, — падкрэслівае ён. — Часткова такія здольнасці даюцца прыродай, а часткова гэтаму можна навучыць. Традыцый праходжання педагогічнай практыкі, якія засталіся з савецкіх часоў, былі далёка не лепшыя. Працадаўцы і школы заўсёды ставіліся да яе фармальна, адмахваліся ад нашых студэнтаў, маўляў, давай я табе хутчэй усё падпішу. Таму мы кардынальна змянілі падыходы да педагогічнай практыкі. Раней базай для яе былі аж 200 школ, апошнім часам іх колькасць зменшылася да 40, а цяпер мы звязалі базу да 15 школ. Прычым сярод іх

ёсць і чатыры прыватныя школы. Лепш тую суму, што мы пералічваем за практыку, размеркаваць паміж меншай колькасцю ўстаноў адукацыі, але напрасіць паставіцца да нашых студэнтаў максімальна сур'ёзна і замацаваць за імі лепшых педагогаў. Фінансы, лічу, добры матыватар для школ.

Педпрактыка цяпер распачынаецца з другога курса, а колькасць гадзін на яе павялічылася ў пяць разоў. Асобнага выпускнога экзамену па педагогіцы на выхадзе няма, затое сумарная ацэнка за практыку ўлічваецца ў выніковай атэстацыйнай ацэнцы. А гэта цягне перагляд падыходаў да стварэння партфолія па педпрактыцы.

— Канешне, ведаць, калі нарадзіўся той ці іншы педагог, якія ў яго былі погляды і чым ён праславіўся, важна, але куды больш важнае ўменне весці ўрок, устанавіць кантакт з аўдыторыяй, знаходзіць агульную мову з вучнямі, — кажа Рубен Мірзаханян.

«Не змог здаць экзамен на настаўніка. Зараз рыхтуюся, спадзяюся здам, бо пакуль зарабляю ўдвая менш».

Сапраўдным эксклюзівам армянскай школы можна лічыць абавязковае выкладанне ў пачатковай школе шахмат. Гэта нацыянальны адукацыйны прадукт, створаны разам з Шахматнай акадэміяй. У Армянскім педагогічным універсітэце створана кафедра шахмат і спорту і дзейнічае навукова-даследчая лабараторыя, дзе вывучаюць феномен выкладання шахмат у школе. Напрыклад, удалося даказаць, што вывучэнне шахматнай гульні стымулюе ў дзяцей крэатыўнасць, лагічнае мысленне, стратэгічнае планаванне, спрыяе фарміраванню асобы, якая ведае, што такое перамога і што такое паражэнне. Лідарскія якасці, якія фарміруюцца ў дзяцей, уменне несці адказнасць за свае рашэнні спатрэбяцца ім не толькі ў шахматах, але і ў вучобе, і ў далейшым жыцці. Да таго ж праз вывучэнне шахмат удалося дабіцца паліпшэння паспяховасці і па іншых прадметах, у тым ліку па матэматыцы.

— Мала самому ўмець гуляць у шахматы, трэба яшчэ і навучыць гэтаму дзяцей. Многія выкладчыкі матэматыкі, фізікі і нават гісторыі імкнучыся атрымаць ліцэнзію на выкладанне шахмат у пачатковай школе, каб такім чынам павялічыць сваю нагрукку, — дадаў Рубен Мірзаханян.

На пытанне, ці лічыцца педагогіка ў Арменіі жаночай прафесіяй, рэктар Армянскага дзяржаўнага педагогічнага ўніверсітэта з сумам канстатаваў: «90 працэнтаў нашых студэнтаў — гэта дзяўчаты». І нават на фізіка-матэматычным факультэце дзяўчаты ўжо большасць».

Надзея НИКАЛАЕВА. nikalaeva@vziasda.by